

позиціонуються з формами національної ідентичності, де в рамках саморефлексії соціальні суб'єкти необхідно визначаються в своїй аутентичності. Подібне визначення завершується подоланням маргінального світоощущення соціальних суб'єктів і призводить до розуміння місця і ролі рефлексуючого суб'єкта в соціумі. Однак воно не захищає від кризових явищ в логіці і методології соціологічного знання.

В цілому до основних рис кризи дослідницьких програм в соціології на сучасному етапі віднесені: втрата інтересу до раніше пережитого методологічного досвіду; ігнорування преемственності в методологічних традиціях; спроби створення нових методологічних парадигм; заміна класических дослідницьких процедур описательністю і схоластически-метафоризованим теоретизуванням; апеляція до негуманітарних методологістів, що вказує на слабкості власне гуманітарної методології; абсолютизація авторської саморефлексії в інтерпретації соціальних явищ, що призводить до розбіжностей однакових результатів; багатозначність концептуальних значень як наслідок забвения культури користування традиційними поняттями і категоріями.

Возвращаясь к тезису о том, что всякая научная теория стремится к строгости, мы подразумеваем полную определенность используемых в этой теории терминов. Известно, что самый простой вид определенности можно получить посредством системы родовидовых определений. Однако также известно, что данный способ определенности явно недостаточен для описания значительного корпуса научных текстов самых разных областей знания.

Существует альтернативный ему способ определения терминов, получивший название аксиоматический и подразумевающий способ построения научной теории в виде системы аксиом (постулатов) и правил вывода (аксиоматики), позволяющих путем логической дедукции получать утверждения (теоремы) данной теории. Аксиоматический метод представляет собой определенный способ проведения доказательств, и его идея могла зародиться только там, где налицо *потребность в обосновании* имеющихся в распоряжении или требуемых утверждений.

ЕКОНОМІЧНІ ПРАВА ГРОМАДЯН ЯК ОБ'ЄКТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ДЕРЖАВНОГО ЗАХИСТУ

Кузьменко О. В., Решетняк Н. Б.

Національний технічний університет «ХПІ»

м. Харків, Україна

В умовах розвитку ринкової економіки збільшується актуальність захисту економічних прав людини і громадянина. Під цими правами у нашій доповіді розумітимуться закріплені в чинному вітчизняному законодавстві можливості фізичної особи, пов'язані з її діяльністю в господарській сфері, її відповідними відносинами з іншими людьми, суспільством і державою. До основних економічних прав належать: право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом; право користуватися об'єктами публічної власності (ст. 41, 42 Конституції України). Ці права є тісно взаємопов'язаними.

Право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності означає право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю майнового характеру, а також результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності, які мають немайновий характер. Встановлюється, що право приватної власності набувається у порядку, визначеному

законом. Суттєве значення для стабільності економічних відносин має закріплене в ч. 4 ст. 41 Конституції України положення, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, що право приватної власності є непорушним. Але можливе й примусове відчуження об'єктів права приватної власності. Воно може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, і тільки на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі і порядку, встановлених законом.

Право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, передбачене ст. 42 Конституції України. Держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. Не допускається зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція. Види і межі монополії визначаються законом. Держава повинна захищати права споживачів, здійснювати контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяти діяльності громадських організацій споживачів. Підприємницька діяльність, включаючи право на її здійснення, регулюється насамперед Господарським кодексом України (далі – ГК України). У ст. 42 ГК України підприємництво визначається як самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку. Підприємці мають право без обмежень самостійно здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, яку не заборонено законом. Особливості здійснення окремих видів підприємництва встановлюються законодавчими актами. Перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, а також перелік видів діяльності, підприємництво в яких забороняється, встановлюються виключно законом. Здійснення підприємницької діяльності забороняється органам державної влади та органам місцевого самоврядування. Підприємницька діяльність посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом у випадках, передбачених ч. 2 ст. 64 Конституції України. Підприємництво здійснюється на основі: вільного вибору підприємцем видів підприємницької діяльності; самостійного формування підприємцем програми діяльності, вибору постачальників і споживачів продукції, що виробляється, залучення матеріально-технічних, фінансових та інших ресурсів, використання яких не обмежено законом, встановлення цін на продукцію та послуги відповідно до закону; вільного найму підприємцем працівників; комерційного розрахунку та власного комерційного ризику; вільного розпорядження прибутком, що залишається у підприємця після сплати податків та інших платежів, передбачених законом; самостійного здійснення підприємцем зовнішньоекономічної діяльності, використання підприємцем належної йому частки валютної виручки на власний розсуд. Підприємництво в Україні здійснюється в будь-яких організаційних формах, передбачених законом, на вибір підприємця. Порядок створення, державної реєстрації, діяльності, реорганізації та ліквідації суб'єктів підприємництва окремих організаційних форм визначається ГК України та іншими законами. Підприємці мають право укладати з громадянами договори щодо використання їх праці. При укладенні трудового договору (контракту, угоди) підприємець зобов'язаний забезпечити належні і безпечні умови праці, оплату праці не нижчу від визначеної законом та її своєчасне одержання працівниками, а також інші соціальні гарантії, включаючи соціальне й медичне страхування та соціальне забезпечення відповідно до законодавства України. Держава гарантує усім підприємцям, незалежно від обраних ними організаційних форм підприємницької діяльності, рівні можливості для залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів. Забезпечення підприємця матеріально-технічними та іншими

ресурсами, що централізовано розподіляються державою, здійснюється з метою виконання підприємцем поставок, робіт чи послуг для пріоритетних державних потреб. Держава гарантує недоторканність майна і забезпечує захист майнових прав підприємця. Вилучення державою або органами місцевого самоврядування у підприємця основних і оборотних фондів, іншого майна допускається на підставах і в порядку, передбачених законом. Збитки, завдані підприємцю внаслідок порушення громадянами чи юридичними особами, органами державної влади чи органами місцевого самоврядування його майнових прав, відшкодовується підприємцю. Підприємець або громадянин, який працює у підприємця по найму, у передбачених законом випадках може бути залучений до виконання в робочий час державних або громадських обов'язків, з відшкодуванням підприємцю відповідних збитків органом, який приймає таке рішення. Спори про відшкодування збитків вирішуються судом. З метою створення сприятливих організаційних та економічних умов для розвитку підприємництва органи влади на умовах і в порядку, передбачених законом: надають підприємцям земельні ділянки, передають державне майно, необхідне для здійснення підприємницької діяльності; сприяють підприємцям в організації матеріально-технічного забезпечення та інформаційного обслуговування їх діяльності, підготовці кадрів; здійснюють первісне облаштування неосвоєних територій об'єктами виробничої і соціальної інфраструктури з продажем або передачею їх підприємцям у визначеному законом порядку; стимулюють модернізацію технології, інноваційну діяльність, освоєння підприємцями нових видів продукції та послуг; подають підприємцям інші види допомоги. Держава сприяє розвитку малого підприємництва, створює необхідні умови для цього. Підприємці зобов'язані не завдавати шкоди довкіллю, не порушувати права та законні інтереси громадян і їх об'єднань, інших суб'єктів господарювання, установ, організацій, права місцевого самоврядування і держави. За завдану шкоду і збитки підприємець несе майнову та іншу встановлену законом відповідальність. Підприємницька діяльність припиняється: з власної ініціативи підприємця; у разі закінчення строку дії ліцензії; у разі припинення існування підприємця; на підставі рішення суду у випадках, передбачених ГК України та іншими законами. Порядок припинення діяльності підприємця встановлюється законом відповідно до вимог ГК України.

Право користуватися об'єктами публічної (суспільної) власності закріплене в ст. 41 Конституції України. Згідно з ч. 3 цієї статті громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Це право стосується насамперед користування природними ресурсами. Водночас у ряді випадків громадяни можуть користуватися окремими об'єктами державної та комунальної власності за плату тимчасово чи на умовах оренди цього майна на певний строк. Умови такого користування визначаються галузевим законодавством.

IMPLEMENTATION OF THE RIGHTS OF FOREIGN CITIZENS TO WORK IN UKRAINE

Lysenko I.V., Lysenko A.M., Bonjuk Omer
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
Kharkiv National University of Internal Affairs
National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"
Kharkiv, Ukraine

Today, the legal employment of foreigners in Ukraine has acquired no less relevance than the issues of employment of its citizens. To minimize the competition of foreigners with the local population when hiring, a mechanism has been developed for the legal settlement of these problems. Every year more and more foreigners come to work in Ukraine. This is evidenced by